

„INNE ŚWIATY/ZASWIATY” - nowa wystawa w Muzeum Archeologicznym

2017-02-09

„INNE ŚWIATY / ZASWIATY. Tajemnice życia w epoce brązu w północno-wschodnich Węgrzech” to tytuł nowej wystawy, którą od 7 lutego możemy oglądać w Muzeum Archeologicznym w Krakowie. Wystawa przygotowana przez Herman Ottó Muzeum w Miskolcu prezentuje najnowsze wyniki badań archeologicznych nad osadnictwem z epoki brązu (2300-900 p.n.e.) na terenie północno-wschodnich Węgier. W trakcie tych prac zastosowano najnowsze metody badawcze pomagające w interpretacji otrzymanych danych na temat życia, obyczajów i kultury naszych przodków. Dodatkowo zaprezentowano najpiękniejsze znaleziska z epoki brązu, pochodzące z badanych stanowisk archeologicznych. Wystawę będziemy mogli oglądać do 17 kwietnia 2017 roku.

Wystawa jest podzielona na dwie główne części (oznaczone odpowiednio zielonym i brązowym kolorem): pierwszą - dotyczącą okresu około 2300-1400 p.n.e. (tzw. wczesny/środkowy okres epoki brązu) oraz drugą prezentującą czasy około 1400-900 p.n.e. (tzw. późny okres epoki brązu).

Pierwszy odcinek czasowy przybliży widzom tzw. Kultury tellowe, które zajmowały w początkach epoki brązu obszar obejmujący tereny od północno-wschodnich Węgier aż po południowe granice obecnej Polski. Słowo „tell” pochodzi z języka arabskiego i oznacza wzgórze, na którym przez setki lat osiedlały się społeczności ludzkie użytkując jedno i to samo miejsce. Na skutek intensywnego osadnictwa, na przestrzeni wieków, na tellach tworzyły się warstwy kulturowe dochodzące niekiedy do kilku metrów grubości. Warstwy te powstawały w wyniku nagromadzenia się pozostałości po zniszczonych (i ciągle odbudowywanych na nowo) domostwach, resztkach pożywienia, nienadających się do użycia i niepotrzebnych przedmiotach codziennego użytku. Z dużą dozą prawdopodobieństwa możemy sądzić, że kultury tellowe tworzyły osiadłe grupy ludzi: dobrze zorganizowane, połączone wspólnymi wierzeniami, obrzędkiem pogrzebowym oraz więzami społeczno-ekonomicznymi. Postery i gabloty ukazują zwiedzającym sposób w jaki zakładano tella, budowano domostwa, jakich narzędzi używano na co dzień, jak wyglądał zwyczajny dzień przed czterema tysiącami lat i jak obchodzono się ze zmarłymi.

Druga część ekspozycji omawia tereny wschodnich Węgier w późnym okresie epoki brązu. W tym czasie następuje „globalizacja” pewnych zachowań, wierzeń. Na skutek wzrostu mobilności wspólnot ludzkich niektóre cechy kultury materialnej stają się bardziej uniwersalne. Powstają ufortyfikowane osady obronne, a nowe osady rolników zajmują tereny do tej pory nieeksploatowane.

Zachodzące procesy zmian znajdują swoje odzwierciedlenie w sposobie życia społeczeństw, wytwórczości garncarskiej i metalowej, a może i przede wszystkim w nowym obrzędzie pogrzebowym - kremacji. Pospolite staje się palenie zwłok po śmierci - rytuale przejścia do „innego świata”. Na ogromnych cmentarzyskach, polach popielnicowych, upowszechnia się zwyczaj składania wyrobów brązowych do grobów. Znajdowane w nich m.in.: szpile, zawieszki, tarczki, bransolety, są tak popularne, że analogiczne do nich wyroby pojawiają się również na obszarze dzisiejszych Niemiec czy też Skandynawii. Znaleziska te potwierdzają ogromny rozwój metalurgii brązowej charakteryzujący się dystrybucją wyrobów daleko po za Basen Karpacki. Są też dowodem na liczne i szerokie kontakty handlowe na osi wschód-zachód oraz północ-południe. Gromadzone „dobra” w postaci wysokiej

**Magiczny
Kraków**

jakości przedmiotów z brązu często odkrywane są przez archeologów jako dary wotywno lub skarby.

Prezentowana wystawa ma na celu przybliżenie widzowi świata sprzed kilku tysięcy lat. Zwiedzający ma możliwość odpowiedzieć sobie na pytanie: czy wyroby ludzi z epoki brązu, ich rytuały, wierzenia i wyobrażenia są z Innego świata? I na koniec, czy brązowy przedmiot eksponowany w pełnym mroku i tajemnic pomieszczeniu zamykającym wystawę, prawdopodobnie mający znaczenie rytualne, pomoże i nam zwiedzającym w komunikowaniu się z siłami/naturą Innych światów/Zaświatów?